

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Відділ освіти Первомайської райдержадміністрації
Романовобалківська ЗОШ I –III ступенів

Використання ІКТ в навчально-виховному процесі початкової школи

Юрченко Оксана Костянтинівна,
учитель початкових класів
Романовобалківської ЗОШ
I-III ступенів,
спеціаліст вищої категорії,
старший учитель

2015р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I. Теоретичні засади використання ІКТ у навчальній діяльності молодших школярів.	5
1.1. Особливості використання ІКТ на уроках в початковій школі.....	6
1.2. Переваги та недоліки використання ІКТ.	8
Розділ II. ІКТ в навчально-виховному процесі початкової школи	10
2.1. Мультимедійні презентації та відеоматеріали на уроках у початкових класах.....	10
2.2. Проектна діяльність.....	14
Висновки.	17
Додатки	18
Література	37

Вступ

Учитись важко, а учить ще важче,
Але не мусиш зупинятись ти.
Як дітям віддаси усе найкраще,
Ти сам сягнеш нової висоти.

М. Сингаївський

Сучасне навчання... Яким воно має бути? Про це читаємо, міркуємо, дискутуємо. Обираємо нові прийоми, методи, технології. Та при цьому пам'ятаємо, що основною формою навчання з часів Я. А. Коменського залишається урок, зміст якого диктує час. Потреби життя, шкільна практика дають нове розуміння навчання.

Згідно з Законом України «Про освіту», Державною національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Концепцією загальної середньої освіти, новим Державним стандартом початкової загальної освіти, ми маємо здійснити кардинальний перехід від традиційного навчання, спрямованого на передачу готових знань, до розвивального, у якому використовуються інформаційні технології.

XXI століття – століття високих комп'ютерних технологій. Сучасна дитина живе в світі електронної культури. Змінюється і роль вчителя в інформаційній культурі – він повинен стати координатором інформаційного потоку. Отже, вчителеві необхідно володіти не тільки сучасними методиками, але і новими освітніми технологіями, щоб спілкуватися з дитиною.

Одним з головних завдань, що стоїть перед вчителем початкової школи, є розширення кругозору, поглиблення знань про навколишній світ, активізація розумової діяльності дітей, розвиток мислення, мови.

Головна мета сучасної школи полягає в тому, щоб створити таку систему навчання, яка б забезпечувала освітні потреби кожного учня відповідно до його нахилів, інтересів та можливостей. Тому пріоритетною освітньою метою є підготовка школярів до життя у демократичному суспільстві шляхом

запровадження методів викладання навчальних дисциплін, які стимулюють думки, судження, спонукають до відповідальної компетентної діяльності.

Уроки з використанням ІКТ особливо актуальні в початковій школі. Учні 1-4 класів мають наочно-образне мислення, тому дуже важливо будувати їх залучаючи в процес сприйняття нового не тільки зір, але і слух, емоції, уяву.

В умовах реформування системи освіти в Україні пошук відповіді на запитання «Як навчати?» привів мене до висновку використовувати в своїй роботі засоби ІКТ. Я хочу, щоб учні із задоволенням йшли до мене на урок, щоб кожен учень хотів навчатися і на протязі всього свого життя міг здобувати потрібну інформацію, користуючись новітніми технологіями, застосовувати набуті знання на практиці.

Результати своєї діяльності бачу:

- у підвищенні якості знань учнів;
- у підвищенні читацької активності учнів;
- в участі вихованців у пошуково-дослідницькій діяльності;
- у творчій активності школярів у позакласних заходах;
- у вмінні учнів орієнтуватися в інформаційному середовищі та самостійно використовувати Інтернет-ресурси.

Тому я прийшла до висновку, щоб виконати всі ці завдання, треба використовувати в своїй роботі інформаційно-комунікативні технології.

Розділ I. Теоретичні засади мотивації навчальної діяльності молодших школярів.

1. 1 ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Моя система роботи будується на сучасних педагогічних технологіях, головна мета яких – зробити процес навчання творчим.

Інформатизація освіти – процес, у якому політичні, соціально-економічні, технологічні й правові механізми тісно пов'язані на основі широкого застосування комп'ютера, засобів, систем колективного й особистого зв'язку.

У більшості шкіл України створені і не один рік працюють комп'ютерні класи, школярі вивчають інформатику, працюють у Всесвітній мережі Інтернет, проходять тестування, отримують завдання по електронній пошті, готують реферати та презентації. Це реальність, виключити комп'ютер з нашого життя вже не вдасться. Новий Державний стандарт початкової освіти передбачає введення в шкільний курс початкової школи предмета «Інформатика». Як вчитель-практик, можу стверджувати – це просто чудово! Урок із застосуванням комп'ютерних технологій не тільки поживляє навчальний процес, але і підвищує мотивацію кожного учня у навчанні.

Урок, що включає слайди презентації або дані електронної енциклопедії викликає навіть у пасивних дітей особливий інтерес. Екран притягує увагу, якої ми часом не можемо домогтися при фронтальній роботі з класом. Англійське прислів'я говорить: «Я почув – і забув, що я побачив – запам'ятав». За даними вчених людина запам'ятовує 20% почутого і 30% побаченого, і більше 50% того, що він бачить і чує одночасно. Таким чином, полегшення процесу сприйняття і запам'ятовування інформації за допомогою яскравих образів – це основа будь-якої сучасної презентації.

Отже, доступність ІКТ для широких кіл, у тому числі й дитячої аудиторії, є передумовою виникнення нових вимог до професії вчителя початкових класів. Сучасний учитель повинен знати тенденції інформатизації освіти (зокрема початкової), психолого-педагогічні умови використання ІКТ у роботі з дітьми; уміти користуватися новими інформаційними освітніми технологіями, застосовувати педагогічні можливості ІКТ у професійній діяльності; сприяти формуванню основ інформативних компетентностей та інформаційної етики у вихованців, сформуванню у дітей адекватне уявлення про роль комп'ютерних технологій у житті (не іграшка, а засіб отримання корисної інформації, загального розвитку та творчої діяльності). Одним із головних завдань початкової школи є застосування ІКТ у процесі вивчення більшості навчальних предметів у рамках програми. Основним видом використання комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання є їх органічна інтеграція в певні

уроки. У цікавій, динамічній, ігровій формі учні молодших класів опановують комп'ютерні засоби, набувають первинних навичок управління комп'ютером та одночасно удосконалюють свої знання з певних навчальних предметів, розвивають пам'ять, просторову уяву, логічне мислення, творчі здібності.

Таким чином, з точки зору дидактики ІКТ дозволяють:

- забезпечити зворотній зв'язок в процесі навчання;
- зробити навчання більш інтенсивним, головне, ефективним за рахунок реалізації можливостей мультимедіа навчальних систем до дієвого і наочного подання навчального матеріалу;
- підвищити унаочненість навчального процесу;
- забезпечити пошук інформації із різноманітних джерел;
- індивідуалізувати навчання для максимальної кількості дітей з різними стилями навчання і різними можливостями сприйняття.
- моделювати досліджувані процеси або явища;
- організувати колективну й групову роботи;
- здійснювати контроль навчальних досягнень;
- створювати сприятливу атмосферу для спілкування.

Учителю застосування ІКТ дозволяє економити час і максимально ефективно вирішувати повсякденні справи і обов'язки як фахівця:

- готуватися до уроків (складати конспекти, добирати дидактичні матеріали тощо), батьківських зборів, виховних годин, різноманітних виступів на педрадах, засіданнях МО, семінарах тощо;
- оформляти документацію;
- в оперативному режимі відслідковувати результати навчальної діяльності учнів;
- налагоджувати спілкування з батьками своїх учнів;
- обмінюватися з колегами досвідом роботи, власними методичними надбаннями, обговорювати з ними актуальні питання навчання і виховання школярів, швидко отримувати й систематизувати потрібну інформацію.

Таким чином, упровадження ІКТ полегшує роботу вчителя, а навчання дітей робить більш цікавим і ефективним.

Як показує практика, застосування комп'ютера на уроках у початковій школі має декілька режимів:

- демонстраційний (демонстрація певної навчальної інформації);
- індивідуальний (організація індивідуальної роботи учнів);
- комбінований (застосування на одному уроці і демонстрації, і індивідуальної роботи).

Для роботи в демонстраційному режимі вчителю достатньо мати на уроці один комп'ютер і мультимедійний проектор, за допомогою якого потрібна інформація виводиться на екран, як правило, у вигляді слайдів. Щоб організувати індивідуальну роботу, кожний учень має бути забезпечений персональним комп'ютером. Як показує практика, якість знань учнів підвищувалася, коли вони самостійно засвоювали навчальний матеріал, використовуючи ПК, а вчитель при цьому виконував роль організатора і координатора навчального процесу. У початковій школі ІКТ можна використовувати на будь-якому етапі уроку: у процесі перевірки домашньої роботи, актуалізації знань, вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю, оцінювання (**додаток 1**).

При підготовці до уроку з використанням ІКТ вчитель не повинен забувати, що це УРОК, а значить, складає план уроку, виходячи з його цілей. При відборі навчального матеріалу він повинен дотримуватися основних дидактичних принципів: систематичності та послідовності, доступності, диференційованого підходу, науковості. При цьому комп'ютер не замінює вчителя, а тільки доповнює його.

1.2. Переваги та недоліки використання ІКТ.

Мій досвід роботи з молодшими школярами дозволяє зробити такі висновки:

1. Застосування сучасних інформаційних технологій у початковій школі сприяє більш активному і свідомому засвоєнню учнями навчального матеріалу

з математики, природознавства, української мови, предметів художньо-естетичного циклу.

2. Оволодіння елементами комп'ютерної грамотності не викликає суттєвих труднощів у молодших школярів. При цьому комп'ютерні ігрові програми сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, створюють позитивне емоційне ставлення учнів до діяльності, опосередкованої комп'ютером.

3. В процесі комп'ютерно-ігрової діяльності виникає «кооперуючий ефект». Учні у грі проти комп'ютера допомагають, як правило, несвідомо один одному. Шукають раціональні способи організації сумісних дій, навіть в тому випадку, коли така задача їм не ставиться в явному вигляді.

4. Навчаючі і контролюючі програми, програми-тести, програми-редактори стимулюють інтерес молодших школярів до навчальної діяльності, сприяють формуванню логічного, творчого мислення, розвитку здібностей учнів.

5. Використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі є одним з найсучасніших засобів розвитку особистості молодшого школяра, формування інформаційної культури.

Маю підстави вважати, що комп'ютер дозволить більш глибоко розвинути резерви дитини, дасть змогу вчителю працювати творчо, ініціативно, з більшою професійною майстерністю.

Але поряд з перевагами використання ІКТ існують недоліки та проблеми:

1. Немає комп'ютера в домашньому користуванні багатьох учнів і вчителів.

2. Існує ймовірність, що, захопившись застосуванням ІКТ на уроках, учитель перейде від розвивального навчання до навчання наочно-ілюстративним методом.

Шляхи подолання цих недоліків я бачу в освоєнні кожним вчителем комп'ютера, використання на уроках інтерактивних і інноваційних форм і

методів роботи, відведення у робочому графіку вчителів більше часу для дослідження можливостей Інтернету.

Розділ II. ІКТ в навчально-виховному процесі початкової школи.

2.1. Мультимедійні презентації та відеоматеріали на уроках в початковій школі

Якби комп'ютер не був винайдений як універсальний технічний пристрій, його слід було б винайти спеціально для цілей освіти.

Ентоні Маллан

У школі працюю близько тридцяти років. За цей час багато чого усвідомила та багато чого навчилася. А головне – зрозуміла, що навчати дітей так, як навчала 10 років тому, не тільки не можу, а й не хочу.

Ще Я. А. Коменський у своїй праці «Велика дидактика» писав: «Якщо будь-які предмети відразу можна сприйняти кількома чуттями, нехай вони відразу сприймаються кількома чуттями...» Саме це і спонукало мене замислитись над тим, як зробити свої уроки не тільки продуктивними, а й цікавими. У цьому мені допоміг комп'ютер.

Робота з мультимедіа дає можливість:

а) урізноманітнювати уроки та позакласні заходи за рахунок одночасного використання ілюстрованого презентаційного, аудіо- та відеоматеріалу;

б) проводити уроки різних типів. **(додаток 2)**

Використовую засоби мультимедіа на різних етапах уроку: для перевірки домашнього завдання, пояснення нового матеріалу, створення проблемної ситуації, закріплення вивченого, перевірки засвоєння знань у процесі уроку.

Приміром, на уроках навчання грамоти моїм дітям цікавіше читати склади, де всі літери рухомі, з'являються у крапельках, сніжинках, листочках (залежно від пори року), за допомогою анімації «оживляю» різних казкових героїв. А такий засіб мультимедіа, як графіка у поєднанні з анімацією, дає можливість представити необхідне зображення з точністю до миті, наприклад, читання

слів-«блискавок» або слів, які «заховались». За допомогою комп'ютера проводжу ігри «Утвори слово за зразком» (Їжак – їжачок - їжачкова, «Знайди кінець», читання складів у «сонячному зайчику», де доречно порівняти лексичне значення слів «зайчик» (тварина, сонячний зайчик).

На уроках навчання грамоти використання ІКТ допомагає мені організувати роботу над звуком, звуковою схемою слова, над реченням, текстом, допомагає враховувати рівень оволодіння читанням учнів на уроці (поки що одні учні читають текст у підручнику, більш підготовлені учні читають продовження або більш складний варіант на екрані). Програма з навчання грамоти приділяє багато уваги знанням і вмінням учнів з фонетики (учні роблять звуковий аналіз слів). У своїй роботі я пропоную учням гру, за допомогою якої вони вчаться розрізняти звуки, за допомогою схем характеризувати їх, робити звуковий аналіз поданих слів.

Незмінним є мультимедіа при виконанні таких завдань, як складання слів, розгадування ребусів, читання прислів'їв, демонстрація звукового складу літер. Напевно, багато хто погодиться, що на уроках письма у першому класі величезну кількість сил і часу йде на те, щоб перевірити, чи всі діти правильно знайшли рядок для роботи. Зазвичай, в перший час доводиться кілька разів за урок «пробігтися» по класу, перевіряючи, де пишуть діти. Мені здається, що мультимедійний проектор, що проектує зображення сторінки прописів на білу дошку, здатний допомогти вирішити цю проблему. Це заощадить час на уроці, підвищить ефективність роботи, допоможе уникнути «розсіювання» уваги першокласників. Щоб слово стало дитині зрозумілим, вона має не тільки почути значення цього слова, а й побачити його зображення. Саме тут я використовую слайд із зображенням аналізованого слова та його пояснення.

У своїх презентаціях часто використовую текст, але пам'ятаю про те, що великий обсяг тексту погано сприймається з екрану. Тому прагну по зможі замінити друкований текст наочною або «оживити» його (відгадування загадок, читання акровірша). Навчивши дітей слухати, пропоную їм записи

зразкового читання невеликих за обсягом літературних творів. Це навчає виразного читання, вміння відчувати настрій, визначити характер героїв.

Використовуючи завдання «Збери розсипаний вірш» (прислів'я, загадку), розвиваю пам'ять, художні смаки учнів. Розвитку логіки, пам'яті, художнього смаку, вмінню визначати основну проблематику твору сприяє виконання завдання «Визнач життєву позицію героя». Текст-таблиця виявляє рівень навчальних досягнень учнів, разом з тим допомагає мені у стимулюванні учнів до систематичного опрацювання навчального матеріалу, виконує також корегуючу функцію. Для розвитку творчих здібностей використовую завдання творчого характеру. Особливо цікавими з допомогою презентації є уроки читання. Портрети письменників, місця, де вони жили і творили, інсценізації окремих епізодів творів, складання плану, словникова робота, чистомовки, скоромовки все стає цікавим. Використовую презентації при роботі над твором: план, питання, важкі слова, сама картина все це перед очима дітей.

Ні для кого не секрет, що коло читання сучасних дітей обмежується шкільною програмою. Молодших школярів часто лякає обсяг запропонованої книги. Тому, щоб зацікавити учнів, використовую фрагменти фільмів на уроках читання. Перегляд фрагменту кінофільму випереджає читання твору, привертає увагу дітей до сюжету, а інколи використовую при обговоренні вчинків, характеру героїв.

У підручниках з читання практично немає інформації про письменників, матеріальна база школи застаріла, не завжди можна знайти портрет цього письменника, у шкільній бібліотеці немає книг дитячих авторів. У таких умовах працювати важко, але я знаходжу ці матеріали в Інтернеті. Комп'ютер є і найпотужнішим стимулом для творчості дітей, екран притягує увагу. Візуальна насиченість навчального матеріалу робить урок яскравим, переконливим, сприяє кращому його засвоєнню і запам'ятовуванню.

Для цього я проводжу різноманітні літературні ігри, наприклад: «Живу вікторину» (показую малюнки до казок, зроблені на слайдах, а діти відповідають, з якої саме вони казки), або з кадру звучить голос з уривком

казки, діти вгадують казку і в підтвердження здогадки з'являється ілюстрація до даної казки.

Мої уроки читання, не дивлячись на те, що більшість сучасних дітей не люблять читати, а уроки читання викликають у них нудьгу, стали яскравими, емоційними, підвищився інтерес безпосередньо до читання. Завдяки презентаціям, діти, які не вирізнялися високою активністю на уроках, стали вільно висловлювати свою думку, міркувати. Вимірювання техніки читання учнів показують позитивну динаміку. Знижується кількість дітей, які читають нижче норми, і видно зростання дітей, які читають норму слів за хвилину.

У кожній дитині горить вогник цікавості й допитливості, вона радіє новим знанням і навичкам. Щоб підтримати це прагнення, урок має бути ефективним, емоційним, а головне – продуктивним. Надзвичайно продуктивними є уроки математики, забезпечені мультимедійною підтримкою. За допомогою комп'ютерних програм швидко й ефективно готую будь-які завдання як індивідуальні, так і загальні для класу. До уроку на тему «Додавання двоцифрових чисел без переходу через десяток» виготовила презентацію. На початку уроку на слайді діти побачили сонечко, закрите хмарками. Але хмарки ці не звичайні, а із завданнями. Якщо всі завдання розв'язати, то сонечко знову з'явиться. Завдання на хмарках використовую різноманітні: приклади на усний рахунок, логічні задачі, завдання для роботи в групах, парах, закодований текст. Впродовж уроку діти успішно розв'язали всі завдання, і сонечко знову засяяло у класі, ще й зі словом «Молодці!»

Досить вдало пройшов урок-мультфільм «Маша і Ведмідь». Учні разом із героями мультфільму виконували різноманітні математичні завдання(**додаток 3**).

На мою думку, кожне слово вчителя на уроці «Я і Україна. Природознавство» повинно викликати в уяві дитини образи. Якщо ж вона не уявляє, наприклад, який Сатурн, чи який вигляд має орбіта Землі, то розповідь учителя про об'єкт живої чи неживої природи і зображення відповідного об'єкта на екрані монітора зможуть дійсно сформувати в учнів

уявлення про навколишній світ. Презентації Power Point на уроках цього предмета не можуть надаватися на єдиному фоні просто з текстом, оскільки кожне слово – це образ, це крок у природу, а значущими не зміст текстів, а сприймання навколишнього середовища. Тому кожен слайд я роблю у вигляді автономної сторінки (із зображенням виучуваного об'єкта на весь екран), на якій може з'являтися текст або супроводжувальний напис, або ж взагалі вони відсутні: теоретичні відомості я подаю усно (**додаток 4**).

Супроводжувальні надписи на окремих слайдах здебільшого із зображенням рослин і тварин з'являтимуться після появи ілюстрації з метою розвитку пізнавальної активності. Тобто учень мимоволі впізнає об'єкт, можливо, називає, а потім перевіряє себе – чи правильно він його назвав.

Звичайно, можна вивчити природу степу в навколишньому середовищі. Але чи зможуть діти за одну екскурсію побачити 24 тварини? Звичайно, ні. А побачити їх зображення на екрані монітора можливо.

Наприклад, під час вивчення теми «Україна – мій рідний край» з курсу «Я і Україна. Громадянська освіта», коли діти знайомляться із походженням держави, її символів, я демонструю слайди з різними краєвидами нашої землі, її найбільшими містами, горами, ріками, полями, лісами. Музичний супровід, слова за кадром, звучання національного гімну сприяють усвідомленню дітьми себе як частини великої нації з багатовіковими традиціями та прагненням до власного волевиявлення, формуванню любові до прекрасної землі – України(**додаток 5**).

Жоден урок з курсу «Я і Україна» неможливо провести без використання ІКТ. Та підготувати презентацію до кожного уроку неможливо. А от до певних частин уроку – готую. У своїй роботі я використовую відеофрагменти, картинки, схеми, таблиці, які виникають в процесі вивчення теми. Створення навчальних презентацій, фільмів, їх використання дозволяє підвищити увагу, створює позитивний емоційний фон, дозволяє створювати опорні схеми для кращого засвоєння матеріалу. Основою таких фільмів є анімація, яка дозволяє привернути увагу до певного об'єкта, перевірити правильність відповідей

учнів, проілюструвати послідовність міркувань. Презентація з використанням анімації допомагає не тільки скласти яскравий, емоційний і в той же час науковий спосіб, але й активізує пізнавальну діяльність учнів і допомагає в роботі над формуванням поняття та його запам'ятовуванням.

За допомогою ІКТ я проводжу справжні віртуальні подорожі на уроках природознавства: «Мандрівка в космос», «Мандрівка в минуле», «Із чого складається повітря», «Тварини і рослини в різні пори року». На уроках з основ здоров'я я майже на кожному уроці демонструю презентації в POWER POINT із показом дорожніх знаків, функціями основних із них, видами пожеж і способами їх уникнення, правилами безпечної поведінки на воді, в лісі, на шкільному подвір'ї і т.д. Презентації насичую яскравими малюнками, фото, мелодіями або звуковим обрамленням, які розкривають поняття здорового способу життя, стимулюють учнів більш свідомо відноситись до власного життя і здоров'я. При вивченні теми «Цивільна оборона» діти складали презентації про види надзвичайних ситуацій та засобів індивідуального захисту населення в разі надзвичайних ситуацій, розробляли нові власні дорожні знаки, які презентували і захищали.

2.2. Проектна діяльність.

Невід'ємною частиною педагогічного досвіду є використання проектної діяльності на уроках. У початковій школі найчастіше розробляються проекти, пов'язані з певними навчальними темами. Адже це перш за все творча діяльність учня, що поєднує теорію, проблемність і практичність застосування. Частіше практикую використання дослідницьких, інформаційних, творчих проектів на уроках «Основи здоров'я» та «Я і Україна». Метою цих проектів є створення творчого продукту: комп'ютерних продуктів (презентація, відеофільм, публікація), рекламний проект (буклет, збірка, інсценізація).

Під час розв'язання проекту «Великі українці» творчі групи створювали і демонстрували власні міні-проекти у вигляді презентації «Українці – письменники», «Українці – спортсмени», «Українці – науковці», «Українці –

артисти». Під час складання проекту «Подорож Україною» учні створювали і демонстрували власні групові міні –проекти «Водойми України», «Сім чудес України», «Рельєф України», «Що най, най в Україні». Дитяча фантазія, творчість, власна кропітка праця дають школярам можливість створювати різні слайди з цікавою іноді несподіваною інформацією, одержуючи від цього велике задоволення.

На уроці «Основи здоров'я» діти дослідили, які напої слід вживати: фруктові соки, мінеральну воду, очищену питну чи кока-колу. Цими напоями учні поливали квіти. Про пророблену роботу звітували: створили альманах, виготовили презентації, з допомогою батьків створили відеофільм. Урок-проект було опубліковано у газеті «Початкова освіта».**(додаток 6).**

Актуальними є інформаційно-ознайомлювальні проекти «Як зберегти зір», «Загроза життю – куріння». Провідною проблемою такого проекту є виявлення причин та умов, які призводять до важкого захворювання.

Працюючи над проектом «Відомі люди Романової Балки», дитячий та батьківський колективи добирали відомості про славетних земляків. На завершення роботи над проектом було проведено урок-захист проекту, на який запросили місцевого поета О.С.Романішина та голову фермерського господарства « МТД» Маляренко Т. Д. Підсумки цієї проектної роботи представлено у вигляді презентації.

Мета проектної діяльності – вчити дітей добирати необхідну інформацію з різних інформаційних джерел (телебачення, преса, радіо, Інтернет), висловлювати свої думки, міркування стосовно обраної теми, розвивати зв'язне мовлення, уяву, збагачувати словниковий запас учнів, удосконалювати раніше набуті знання.

ВИСНОВКИ

Таким чином, використання ІКТ допомагає підвищити ефективність уроків, психологічно полегшує процес засвоєння матеріалу учнями, активізує увагу, розширює кругозір, підвищує рівень використання наочності на уроці, формує вміння добувати інформацію із різних джерел, обробляти її за допомогою комп'ютерних технологій, підвищує продуктивність праці вчителі і учнів, робить урок привабливим і сучасним.

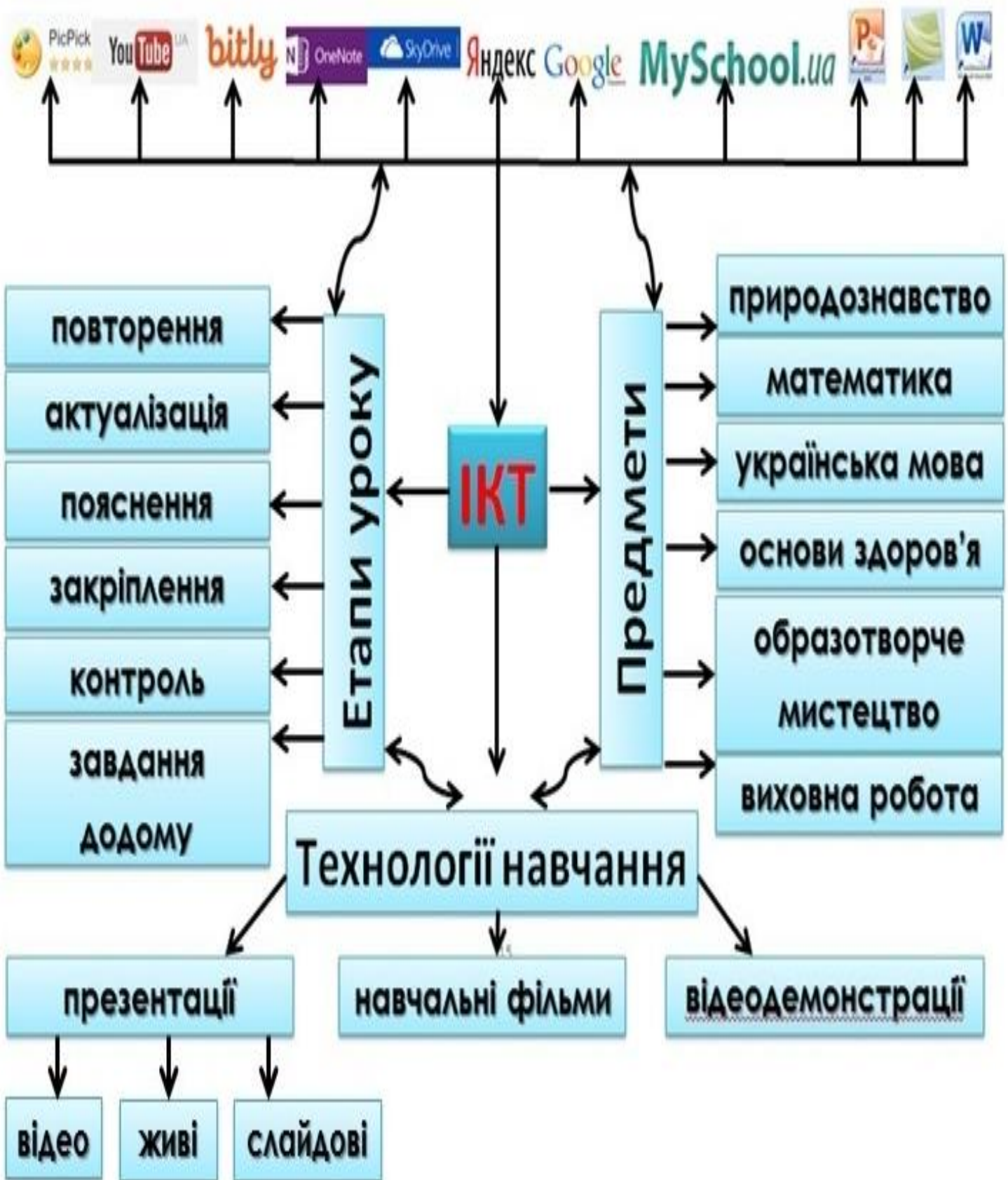
Головне в моїй роботі – це справжній тісний контакт педагога і учнів, який ґрунтується на глибокій повазі до особистості, а не формальні, поверхові стосунки. Учитель не має бути подібним до незворушного пам'ятника, такого собі «мідного вершника», який над дітьми, незаперечний та бездоганний. Давно назріла потреба зійти з того п'єдесталу. Діти кожен урок чекають нового і доводять, що їм не потрібно нічого готового, їм потрібно, щоб вчитель брав участь в їх суперечках, дивувався, засмучувався і захоплювався разом з ними. Бути вчителем, переставши бути учнем, неможливо.

Використовуючи сучасні інформаційні технології, пам'ятаю про здоров'язбережувальні технології. Періодично використовую на уроках музичні фізкультхвилинки, які дуже подобаються дітям і сприяють не тільки збереженню і зміцненню фізичного здоров'я, а й знімають нервову напругу.

Мої учні здатні до самостійного вивчення матеріалу: вміють виявляти головну думку, коротко викладати матеріал, застосовувати теоретичні відомості в конкретній ситуації, у дітей розвинуті комунікативні навички, формується культура роботи з інформацією, вони терпимі до думки інших учасників освітнього процесу, розвиваються навички самоконтролю, учні прагнуть до самовдосконалення.

ІКТ не скасовують традиційну методику, а доповнюють її новим змістом.

Додаток 2

Можливості використання мультимедійних технологій на різних етапах уроку

Етапи уроку	Зміст	Мета	Умови досягнення позитивного результату
Організаційний	Демонстрація теми і мети уроку	Підготувати учнів до роботи на уроці	Доброзичливий настрій вчителя; швидке включення класу в діловий ритм;
Перевірка домашнього завдання	Демонстрація правильних результатів, додаткової інформації, запитань для перевірки знань, тестове опитування	Виявити рівень правильності виконання учнями домашнього завдання	Виявлення факту виконання домашнього завдання у класі; З'ясування причин невиконання домашнього завдання окремими учнями
Актуалізація опорних знань	Запитання і завдання, які полегшують вивчення нової теми; коротке узагальнення з вивченого матеріалу	Поповнити знання учнів, пригадати раніше вивчений матеріал	Формування дидактичної мети разом з учнями використання різноманітних прийомів організації діяльності учнів

Формування нових понять, постановка проблеми	Основні поняття, схеми, таблиці, малюнки, анімація, відеофрагменти, які розкривають зміст нового матеріалу	Демонстрація нового навчального матеріалу	Використання різноманітних способів активізації мисленнєвої діяльності учнів, залучення їх до пошукової роботи, самоорганізація навчання, систематизація нових знань
Формування навичок, їх застосування	Запитання і завдання, які вимагають мисленнєвої активності і творчого усвідомлення матеріалу, подолання труднощів у виконанні завдань	Реалізація власних проєктів, групова робота, тренувальні завдання	Використання різних способів закріплення знань; поповнення, уточнення, аналіз і доповнення повідомлень з теми, намагання проаналізувати тему, вміння учнів дізнаватися та співвідносити факти з власним досвідом
Контроль та перевірка	Завдання різного рівня складності, використання нестандартних ситуацій,	Організація контролю і самоконтролю	Використання різних способів контролю і самоконтролю навчальних досягнень; рецензування робіт, позитивних моментів з відповідним аналізом

Тема. Віднімання виду $40 - 8$. Порядок виконання дій у виразах з дужками і без дужок.

Мета. Ознайомити учнів з прийомом усного віднімання виду $40 - 8$, вдосконалювати навички усних обчислень;
Розвивати вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння, розвивати логічне мислення, спостережливість;
Виховувати дружелюбність, почуття взаємодопомоги.

Обладнання: комп'ютер, монітор, картки для індивідуальної роботи,

Тип уроку. Урок – мультфільм.

Хід уроку:

I. Етап орієнтації

Продзвенів уже дзвінок,
Тож і ми часу не гаймо,
До роботи приступаймо

II. Етап проектування та покладання мети уроку

1. Мотивація навчальної діяльності

- Відкрийте зошити з домашнім завданням.
- Що знайшли 1 дією? 2 дією?
- Чи можна цю задачу розв'язати виразом?

(Передаємо зошити на першу парту, а в інших записуємо число та «класна робота»)

2. Повідомлення теми уроку

- Сьогодні на уроці ми вивчимо новий випадок віднімання та повторимо випадки усного додавання в межах 100.

III. Етап організації виконання плану діяльності.

1. Проблема

- Ой, діти, щось дуже не хочеться проводити урок, а давайте подивимось мультфільм!
- А який у вас настрій? Позначте його на полях! Сподіваюся, що настрої до кінця мультфільму не зіпсуються.

2. Усна лічба

А мультфільм будуть дивитися лише слухняні дітки.

Ви слухняні?

Ой, що це? Так багато метеликів. Давайте ми допоможемо Маші їх зловити.

$45 + 7$

$5 + 27$

$12 + 9$

$33 + 9$

$54 + 7$

$44 + 8$

$39 + 5$

$27 + 8$

$35 + 8$

- Маші потрібно 14 учням роздати 14 кроликів, але так, щоб один кролик залишився в клітці.
- 2 вовка пробігли 5км, а скільки пробіг 1 вовк?

3. Математичний диктант

- Допоможіть Маші. Встановіть послідовність. Яке число зайве?
2,4,5,6,8,10, ...,20;
- Запишемо його. Як утворити кругле двоцифрове? Запишемо.

4. Математичний диктант

Маша принесла подарунок

- До 40 додати суму чисел 5 і 7;
  - До 63 додати суму чисел 5 і 3;
  - 37 збільшити на 8;
  - Округлити: 34, 27, 49, 56;
- Маша перевіряє. У кого така відповідь?

5. Індивідуальна робота по картках

Допомоги просить Ведмідь. Після пустощів Маші він залишився без будинку. Допоможіть збудувати новий.

(Діти працюють по картках та самостійно)

6. Фізкультхвилинка

Всі дуже гарно потрудилися, тому потрібно відпочити

7. Пояснення нового матеріалу

Знову пустощі Маші. Вона десь стукає, а де ж вона?

- $40 - 8 = 30 + (10 - 8) = 30 + 2 = 32$

8. Первинне закріплення

За підручником №

9. Розв'язати задачу №

10. Знайти периметр

Залишився один прямокутник: довжина 5см, а ширина 2см. Знайдіть його периметр.

I . Контрольно – оцінювальний етап

1. Гра « Заправ автомобіль Маші»

2. Вправа «Мікрофон»

- Я навчився....
- Я вже вмю....

3. Домашнє завдання

№№

- Чи змінився настрій на кінець мультфільму?
- Сподобалось Вам?

Хмарність. Види опадів

Автор: Юрченко Оксана Костянтинівна, вчитель початкових класів Романовобалківської ЗОШ І-ІІІ ступенів, спеціаліст вищої категорії, «Старший вчитель»

Предмет: Основи здоров'я

Клас: 3

Тема уроку: *Фізична складова здоров'я. Здоров'я і харчування. Улюблені дитячі напої. Пити чи не пити?*

Мета: вчити учнів розпізнавати корисні і шкідливі продукти і напої, пояснити, чому дітям потрібно вживати овочі, фрукти, молочні продукти щодня; скласти рейтинг улюблених дитячих напоїв ; з'ясувати позитивний і негативний вплив цих напоїв на живий організм експериментальним шляхом; розвивати вміння мотивувати свій вибір; виховувати естетичні смаки та бажання зберегти своє здоров'я.

Очікувані результати:

Учні повинні знати: ознаки корисних та шкідливих продуктів та напоїв, негативний вплив їх на дитячий організм;

Учні повинні вміти: дбати про здоровий спосіб життя;
визначати ознаки корисних та шкідливих напоїв;
обирати для споживання напої корисні для дитячого організму;

Тип уроку: урок вироблення практичних умінь та навичок учнів з використанням проектної технології та ІКТ.

Форма уроку: захист творчих проектів

Обладнання: комп'ютер, мультимедійна презентація «І знову про «Кока-колу», відеофільм «Очищена питна вода», альманах « Фруктові соки», діафільм «Мінеральна вода «Моршинська», лакмусові папірці, кімнатні рослини, склянки з соком, очищеною питною водою, мінеральною водою та «Кока – колою»

Методи і прийоми: слово вчителя, демонстрація відеофільму, презентації, діафільму, дослідження, опитування учнів,

Випереджувальні завдання: *колективні:* **1 група** - опитування всіх учнів та вчителів школи, збір теоретичного матеріалу про « Кока – колу»;

2 група- збір теоретичного матеріалу про фруктові соки; **3 група** – збір теоретичного матеріалу про мінеральну воду, **4 група** – збір теоретичного матеріалу про очищену питну воду

індивідуальні: провести полив кімнатних рослин та дослід з яйцем.

Оформлення дошки: зліва: плакат «10% здоров'я залежить від медицини;

20% здоров'я залежить від екології;

20% здоров'я залежить від спадковості;

50% здоров'я залежить від способу життя і харчування.»

По центру: плакат «БЕРЕЖИ ОДЯГ, ПОКИ НОВИЙ, А ЗДОРОВ'Я, ПОКИ МОЛОДИЙ!»),

справа: рекламні плакати соків, «Кока – коли», мінеральної та очищеної питної води

План уроку

I. Етап орієнтації

1. Емоційне налаштування

II. Етап проектування та покладання мети уроку

1. Проблемна бесіда

III. Етап організації виконання плану діяльності

1. Міні – проект « I знову про « Кока – колу»

Звіт групи

Мультимедійна презентація

Висновок

2. Міні – проект « Очищена питна вода»

Звіт групи

Презентація відеофільму

Висновок

3. Міні – проект « Фруктові соки»

Звіт групи

Презентація альманаху

Висновок

4. Міні – проект «Мінеральна вода « Моршинська»

Звіт групи

Презентація діафільму «Мінеральна вода «Моршинська»

Висновок

5. Дослід із лакмусовим папірцем

6. Проект випуску інформаційного листа для всіх учнів школи

IV. Підсумкова рефлексія

Хід уроку:

I.Етап орієнтації.

1. Емоційне налаштування

Доброго здоров'я всім, доброго вам дня!

Хай вам ясно сонце світить у вікно щодня,

Хай сміється мирне небо і дивує світ,

А земля нехай дарує вам барвистий цвіт.

Бо здоров'я – в світі – головне,

А здоровий і веселий щастя не мине.

II. Етап проектування та покладання мети уроку.

1. Проблемна бесіда.

- Щойно ви послушали слова, скажіть, про що ми будемо говорити на уроці?

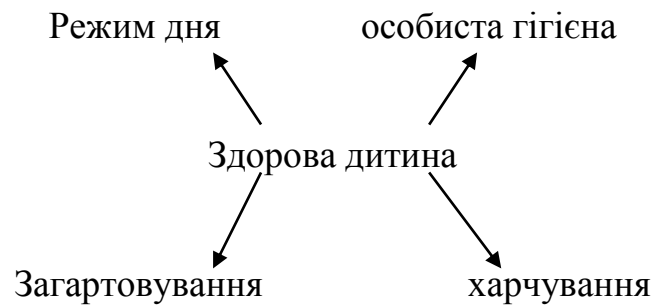
- Як ви розумієте цей вислів?

- Так, тема нашого уроку : Фізична складова здоров'я. Здоров'я і харчування.

Улюблені дитячі напої.

- Що нового ви хочете почути на уроці?

- Вивчаючи фізичну складову здоров'я, ми вже раніше склали алгоритм здорової дитини.

Говорячи про харчування, ми дискутували, який вид напоїв корисніший, багато учнів класу люблять «Кока – колу», інша частина перевагу віддала концентрованим сокам, найменше число учнів обрало мінеральну або очищену питну воду. Нас зацікавило, а як же інші учні школи, а працівники?

Учні класу об'єдналися в групи дослідників кожного з обраних напоїв:

- дослідники «Кока – коли»;
- дослідники соку;
- дослідники мінеральної води « Моршинська»
- дослідники очищеної питної води;

Працювали, досліджували 2,5 місяці. І ось дослідження завершилися.

III. Етап організації виконання плану діяльності.

1. Міні – проект « І знову про « Кока – колу»

Звіт групи

Наша група працювала над міні – проектом « І знову про « Кока - колу» . Мета нашого проекту дослідити вплив цього напою на живий організм . В своїй групі ми розподілили обов'язки так: журналіст, теоретик, дослідники.

Перед собою поставили завдання : здійснити опитування учнів та працівників школи по даній проблемі, зібрати теоретичний матеріал та провести досліди з визначення впливу «Кока – коли» на квіти та яйце. Результатом нашої роботи є мультимедійна презентація.

Презентація «І знову про «Кока-колу»

Висновки:

- Працюючи над міні проектом, я навчився працювати в групі;

- А мені було цікаво відчути себе в ролі журналіста, я навчився проводити опитування;

- А головне, ми прийшли до висновку, що «Кока – кола» згубно впливає на живий організм, пити її неможна !!!

2. Міні – проект « Очищена питна вода»

Звіт групи

Наша група працювала над міні – проектом « Очищена питна вода». До складу нашої групи входять : теоретик, практик та лаборант.

Перед собою поставили завдання: дослідити вплив очищеної питної води на живий організм.

По даній проблемі ми зібрали теоретичний матеріал про очищену питну воду, провели дослід на визначення впливу питної води на живий організм.

Результатом нашої роботи є відеофільм. Просимо вашої уваги!

Відеофільм «Очищена питна вода»

Висновок:

Отже, для себе ми зробили висновок: для втамування спраги або приготування їжі очищена питна вода є правильним вибором.

3. Міні – проект « Фруктові соки»

Звіт групи:

У період, коли природа частково знищена, а кількість радіонуклідів та інших токсичних речовин як в повітрі, так і в харчах велика, організм людини мусить ще раз повернутися до Природи. Він потребує біологічно активні речовини. Найкраще їх введення через соки, які швидко всмоктуються.

Тому, коли Оксана Костянтинівна запропонувала нам виконати проект, ми вирішили більше дізнатися про фруктові соки та їх вплив на живий організм.

В групі ми розподілили обов'язки таким чином: доповідач, секретар, дослідники. Збирали інформацію, користуючись літературою, мережею Інтернет.

Формою захисту є створення альманаху.

Презентація Альманаху «Фруктові соки»

Висновок:

Таким чином, свіжі фруктові соки – це цінне доповнення до будь – якої їжі. Вони вкрай потрібні при вживанні змішаної їжі.

Соки – найбільш надійне джерело вітамінів і мікроелементів для наших клітин і тканин.

4. Міні – проект « Мінеральна вода « Моршинська»

Звіт групи:

Мінеральна вода « Моршинська» створена природою. Тому ми вирішили дізнатися більше про цю воду та дослідити, як вона впливає на живий організм. Ми розподілили обов’язки і приступили до роботи.

Формою захисту є створення діафільму

Презентація діафільму «Мінеральна вода «Моршинська»

Висновок:

Отже, природна вода – найцінніша.

5. Дослід із лакмусовим папірцем.

Діти, а зараз я пропоную Вам ще раз переконатися в шкідливості вживання «Кока – кола» за допомогою лакмусових папірців.

Лакмус – це фарба, яка використовується для визначення кислотності чи лужного середовища, отримують її із деяких видів лишайників.

Наллємо кожен вид напою в склянку і зануримо на кілька секунд лакмусовий папірець. Будемо спостерігати, що станеться.

6. Проект випуску інформаційного листа для всіх учнів школи.

Ґрунтуючись на результатах дослідної та експериментальної складових нашого проекту кожна група може щось порекомендувати іншим, так?

1. Виключити з раціону « Кока – колу» ;
2. Пийте свіжі соки та очищену питну воду, які сприяють нормальній роботі нашого організму!
3. Солодкі газовані напої, такі як «Кока – кола», сприяють розвитку карієсу зубів, ожиріння, цукрового діабету та алергії.
4. Для втамування спраги ми рекомендуємо очищену воду без підсолоджувачів.

5. Щоб уникнути проблем із травленням, ніколи не запивайте їжу холодними содовими напоями.

6. Вибираючи напій, уважно вивчіть етикетку!

7. Віддавайте перевагу напоям тільки на натуральній основі.

БЕРЕЖИ ОДЯГ, ПОКИ НОВИЙ, А ЗДОРОВ'Я, ПОКИ МОЛОДИЙ!

III. Підсумкова рефлексія

1. Рефлексія уроку

Кожен із учнів, передаючи крейду, записує на дошці одним реченням відповідь на запитання « Чого я навчився на уроці?»

2. Диференційоване домашнє завдання

- *для розуму*: знайти ще більше цікавої інформації про різні види напоїв;
- *для серця та душі*: вживати лише корисні для вашого організму напої та берегти своє здоров'я, поки молоді;
- *для рук*: виготовити інформаційного листа для всіх учнів школи.

3. Висновки

10% здоров'я залежить від медицини;

20% здоров'я залежить від екології;

20% здоров'я залежить від спадковості;

50% здоров'я залежить від способу життя і харчування.

Що ж ми зробимо з нашою Кока – колою»? *(Діти викидають пляшку з « Кока – колою» у смітник)*

Людина має радіти тому, що природа дає.

Розумному треба вміти слухати тіло своє.

Дурня усяка хвороба завжди підстереже.

Тож бережи здоров'я, й воно тебе збереже!

О. Чеботарьов

Список використаної літератури:

1. Олифер Ст., Олифер Н. Нові технології у навчанні. С.Пб.: БХВ - Санкт-Петербург, – 2000.
2. В. Дияконів. Мультимедіа-ПК. // Домашній Комп'ютер, 1'99. С. 33-38.
3. В. Волков. Сучасні мультимедіа // Комп'ютер-ІНФО, 9'99. С. 21-27.
4. В.Голосов. Використання ІКТ на уроках в початковій школі, – 2002.
5. Апатова Н.В. Інформаційні технології в шкільній освіті. - М., -1994.
6. Бабич І.М. Нові освітні технології у століття інформації / Матеріали XIV Міжнародної конференції «Застосування нових технологій в освіті». - Трійцьк: Фонд нових технологій в освіті «Байтик». - 2003. - С. 68-70.
7. Захарова М.І. Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес. - Журнал «Початкова школа» №1, – 2008.
8. Молоков Ю. Р. Інформаційні технології в традиційній початковій школі // Початкова освіта.- 2002. - № 2.
9. Нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти / Під ред. О.С. Полат. - М., – 2000.
10. Роберт І.В. Сучасні інформаційні технології в освіті. Дидактичні проблеми, перспективи використання. - М.: Школа-Пресс, – 1994.
11. Селевко Г.К. Педагогічні технології на основі і Баранова Е. В. Гогун Е. А. та ін. Методичні рекомендації щодо використання інструментальної комп'ютерної середовища для організації уроків у початковій школі. - С.Пб.:Издат. «Анатолія», – 2003.
12. Онопрієнко О.В. « Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів: дидактико –методичні аспекти»(дайджест 2) Донецьк : Каштан , –2012
13. Брусенцова Т.М. Про психолого-педагогічних принципи комп'ютерної системи навчання ЛОГО // Питання психології. - 2006. - № 2.
15. Інтернет – ресурси :
<http://methodisty.ru>
<http://www.uchportal.ru>